

Nr 492.

Av herr **Johansson** i Stockholm **m. fl.**, i anledning av Kungl. Majt:s proposition, nr 100, med förslag till religionsfrihetslag m. m.

I Kungl. Majt:s proposition nr 100 fastslår departementschefen att religionsfrihetens princip sedan länge är allmänt erkänd i vårt land men att lagstiftningen i många fall icke står i god överensstämmelse med denna princip. Detta motsatsförhållande har icke bragts ur världen genom dissenterlagskommitténs arbete och kvarstår även efter ett bifall till Kungl. Majt:s proposition i sin helhet, även om denna innebär vissa framsteg.

Verklig religionsfrihet innebär icke bara att den enskilde skall ha full frihet att tillhöra vilket religiöst samfund vederbörande önskar och fri religionsutövning i enlighet med denna sin tro. Det innebär icke bara rätten för den enskilde att ställa sig utanför varje religiös gemenskap. Det innebär också att de religiösa samfunden böra stå fria gentemot staten och att intet samfund bör åtnjuta särskilda privilegier framför de andra. Det innebär att undervisningen bör vara konfessionslös och att barnen icke tvångsvis fostras i någon viss trosbekännelse eller någon viss religionsutövning. Det innebär vidare att de medborgare, som ställt sig utanför varje religiös gemenskap eller tillhöra något annat trossamfund, icke böra tvångsbeskattas till förmån för ett kyrkligt samfund, som de icke tillhöra och vars bekännelse de icke dela. Dessa synpunkter bli icke tillgodosedda i nu föreliggande förslag.

Förslaget bygger helt på att den nuvarande statskyrkan skall bestå. För vår del biträdde vi det vid 1950 års riksdag motionsvis framförda kravet på utredning om statskyrkans avskaffande. Detta vann icke riksdagens bifall, men torde på nytt komma att aktualiseras. Det nu föreliggande förslaget innebär ett framsteg i det avseendet att det medger rätt till fritt utträde ur den svenska statskyrkan.

Dissenterlagskommittén har ansett det vara ett samhällsintresse att barnen inte undandragas religiös undervisning och fostran. Det föreligger emellertid en starkt utbredd opinion i vårt land för att undervisningen i hithörande frågor skall bli konfessionslös och att barnen icke skola tvingas till andaktsutövning enligt viss trosbekännelse. Hälften av medlemmarna i 1946 års skolkommision har i en reservation till kommissionens betänkande uttalat sig i denna riktning. De hävda i sitt särskilda yttrande att "skolan icke skall ha till uppgift att ge eleverna en färdig livsåskådning" eller "påtrycka den enskilde en bestämd åskådning". De fastslå att en demokratisk människo-

uppfattning innesluter kravet att medlemmarna böra "fostras till självständighet och till att stå kritiska mot miljöbetonade åsikter och auktoritetspåverkan". De fastslå att "tvånget att deltaga i morgonandakten, dvs. en bestämd kulthandling, utgör ett kategoriskt ingrepp i trosfriheten". De föreslå i sitt särskilda yttrande:

att kristendomsämnets beteckning och utformning inom samtliga skolformer upptas till förutsättningslös omprövning,
 att gemensam bön ej skall förekomma i skolan,
 att skolans morgonandakt ersätts av andra former för samling, samt
 att bestämmelserna, att lärare skall tillhöra statskyrkan eller bekänna sig till den rena evangeliska läran, upphävas.

Vi dela den mening som dessa reservanter anfört.

Frågan om skattebefrielse för dem som utträtt eller komma att utträda ur statskyrkan har brutits ut och blivit föremål för en särskild utredning. Detta kommittéförslag, som nu är ute på remiss och senare torde bli föremål för riksdagens prövning, innebär dock i klar strid mot religionsfrihetens princip att personer, som utträda ur statskyrkan, även i fortsättningen skola vara skattskyldiga till densamma och att de som icke anslutit sig till något annat religiöst samfund dessutom med sina skatter få bidraga till en fond, som delvis tillfaller andra religiösa samfund än svenska kyrkan. Under sådana förhållanden är det antidemokratiskt och ett steg baklänges att avstänga den som utträder ur kyrkan från rösträtt till kyrkofullmäktige och kyrkostämman. Så länge svenska medborgare tvingas att betala skatt till religiösa samfund, som de inte tillhöra, böra de också i demokratisk ordning tillerkännas medbestämmanderätt om dessa medels användning. Endast om full befrielse från skatt till kyrkan genomföres, kan denna medbestämmanderätt bortfalla.

Frågan om statskyrkan och religionsundervisningen i skolorna har så sent som i fjol varit föremål för riksdagens prövning, och frågan om skattebefrielsen har hittills icke föranlett någon proposition från Kungl. Maj:t. Denna sistnämnda fråga står i samband med några av lagförslagen i Kungl. Maj:ts proposition nr 100. Med hänvisning till vad vi här ovan anfört hemställa vi,

att riksdagen vidtager sådan ändring i den i Kungl. Maj:ts proposition nr 100 föreslagna lydelsen av 9:e paragrafen lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse och i 6:e paragrafen lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm, att orden — — — är medlem av svenska kyrkan och — — — i bägge fallen utgå, samt i kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253) att orden — — — att han icke är medlem av svenska kyrkan eller — — — utgå; samt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om skyndsamt förslag om fullständig befrielse från skattskyldighet till statskyrkan för alla som utträda ur densamma.

Stockholm den 29 mars 1951.

Gustav Johansson.

Erik Karlsson.

H. Hagberg.
